UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

De Sacra Vnctione. Titvlvs XV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

modè miniſtrare non poſſet, præſertim cùm mandemus eiſdem in eccleſiis provideri, qui nec meritis, neq; ſcientia, aut etiam in parochialibus eccleſiaſtica beneficia promerentur, ne dum in eccleſia Bracarenſi, quorum vita & ſcientia nobis eſt penitus ignorata: de quibus ſi certitudinem haberemus, nec in majoribus eccleſiis eis, nec in minoribus præciperemus provideri, & licet idoneis in tuis capellis & in aliis parochialibus eccleſiis extra civitatem velut juxta mandatum Apoſtolicum providere, cùm omnibus in majori providere non poſſis: ipſi tamen proviſionem in eccleſiis eiſdem recipere inde dignantur. Iudices quoq; & monitores ſeu executores ad quos literas noſtras deportant, exceptiones tuas legitimas, quas in eorum proponis præſentia, non admittunt, unde poſtulabas à nobis, ut tibi provideremus benignius in hac parte.

CAP. XIV.

Minus idoneus in ſacerdotem promoveri vel ad regimen animarum aſſumi non debet.

Idem *in concilio generali.* a

CVm ſit ars *b* artium regimen animarum, diſtrictè præcipimus, ut Epiſcopi promovendos [in] ſacerdotes diligenter inſtruant & informent, vel per ſeipſos, vel per alios idoneos viros ſuper divinis officiis eccleſiaſticiſque ſacramentis, qualiter ea ritè valeant celebrare. Quoniam ſi de cætero rudes & ignaros ordinare præſumpſerint, (quod quidem facilè poterit deprehendi) & ordinatores & ordinatos ultioni gravi decernimus ſubjacere. Sanctius *c* enim eſt (in ordinatione maximè *d* ſacerdotum) paucos bonos, quàm multos malos habere miniſtros: quia ſi cæcus cæcum ducit, ambo in foveam *e* dilabuntur.

CAP. XV.

Defectus ſcientiæ dejicit jam promotum.

Honorius tertius, *capitulo Bremen.* f

QVamvis multa propoſita fuerint contra Epiſcopum Calinenſem, quia tamen confeſſus eſt coram nobis, ſe nunquam de Grammatica didiciſſe, nec etiam legiſſe Donatum, & per evidentiam facti uſque adeò de illiteratura & inſufficientia ſua conſtat, quòd contra Deum eſſet & canonicas ſanctiones, tantum in Epiſcopo tolerare defectum, ipſum à pontificalis officii executione, & ab adminiſtratione *g* Calinen. eccleſiæ penitus duximus amovendum.

DE SACRA VNCTIONE.

TITVLVS XV.

CAP. I.

Eccleſia Græcorum in ordinationibus & conſecrationibus ſervare debet unctiones quas ſervat eccleſia Romana. Epiſcopus autem cùm conſecra[illegible], inungitur chriſmate in capite & manibus: quod ſi fuerit prætermiſſum, per tres Epiſcopos eſt ſupplendum.

Innocentius tertius. *h*

CVm *i* veniſſet ad Apoſtolicam ſedem *k* [Bracarenſis Epiſcopus, qui in conſecratione ſua ſanctam non acceperat unctionem, quoniam apud vos non conſueverunt pontifices cùm conſecrantur inungi, nos quod illi defuerat, mandavimus in ipſo ſuppleri, facientes caput ejus & manus per Alban. Epiſcopum, (adſiſtentibus ei duobus Epiſcopis, ſecundùm morem eccleſiaſticum) ſacro chriſmate deliniri: [*& infra.*] Scirete volumus duas eſſe ſpecies unctionis: exteriorem, quæ materialis eſt, & viſibilis: & interiorem, quæ ſpiritualis eſt & inviſibilis. Exteriore viſibiliter ungitur corpus, interiore inviſibiliter inungitur cor. De prima Iacobus Apoſtolus ait: Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros eccleſiæ, & orent ſuper eum, ungentes eum oleo in nomine Domini: & oratio fidei ſalvabit infirmum. De ſecunda Ioannes Apoſtolus ait: Vos unctionem, quam accepiſtis ab eo, maneat in vobis: & non neceſſe habetis, ut aliquis doceat vos, ſed ſicut unctio ejus docet, de *a* omnibus. Vnctio viſibilis & exterior, ſignum eſt interioris & inviſibilis unctionis. Vnctio vero inviſibilis, & interior, non ſolùm eſt ſignum, ſed etiam ſacramentum: quia ſi dignè ſumitur, vel agit, vel auget abſque dubio quod deſignat. Ad exhibendum autem exteriorem & viſibilem unctionem, benedicitur oleum, quod dicitur catechumenorum vel infirmorum: & conficitur chriſma, quod ex oleo fit & balſamo, myſtica ratione. Per oleum enim nitor conſcientiæ deſignatur: iuxta quod legitur: Prudentes *b* virgines acceperunt oleum in vaſis ſuis cum lampadibus. Per balſamum, odor *bonæ* famæ exprimitur: propter quod dicitur *c*: Sicut balſamum aromatizans, odorem dedi. Hoc ergo chriſmate ungi debet Epiſcopus non tam in corpore, quàm in corde: ut & interius habeat nitorem conſcientiæ, quantum ad Deum, & exterius habeat odorem *bonæ* famæ, quoad proximum. De nitore conſcientiæ dicit Apoſtolus *d*: Gloria noſtra hæc eſt, teſtimonium conſcientiæ noſtræ: nam omnis *e* gloria filiæ regis ab intus. De odore famæ idem Apoſtolus ait: Chriſti bonus odor ſumus in omni loco, & aliis ſumus odor vitæ in vitam, aliis odor mortis in mortem. Debet enim Epiſcopus bonum habere teſtimonium, & ab his, qui ſunt intus, & ab his, qui ſunt foris, ut [illegible]nam trahat: & qui audit, dicat, veni. Hoc unguento caput & manus Epiſcopi conſecrentur. Per caput enim mens intelligitur, juxta illud *g*: Vnge caput tuum, & faciem tuam lava. Per manus opera *h* intelliguntur, juxta illud *i*: Manus meæ diſtillaverunt myrrham. Manus igitur *k* inunguntur oleo pietatis, ut Epiſcopus operetur bonum ad omnes, maximè autem ad domeſticos fidei. Caput autem ungitur balſamo charitatis, ut Epiſcopus diligat Deum ex toto corde, & ex tota anima, & ex tota mente ſua, & proximum ſuum ſicut ſeipſum. Caput inungitur propter auctoritatem & dignitatem, & manus propter miniſterium & officium. Caput enim ungitur, ut oſtendatur illius repræſentare perſonam, de quo dicitur per Prophetam: ſicut unguentum in capite *ejus, quod deſcendit in barbam, barbam Aaron.* Caput enim viri Chriſtus, caput Chriſti, Deus: qui de ſe dicit: Spiritus Domini ſuper me, eo quòd unxit me, evangelizare pauperibus miſit me. Manus Epiſcopi inunguntur, ut oſtendatur accipere poteſtatem benedicendi & conſecrandi. Vnde cùm eas conſecrator inungit, conſecrare, inquit, & ſanctificare digneris Domine manus iſtas, per iſtam unctionem & per benedictionem noſtram, ut quæcunque conſecraverint, conſecrentur, & quæcunque benedixerint, benedicantur in nomine Domini.

[1 *Hoc enim catholica eccleſia tenet, non ſolùm ex præcepto divino, verumetiam Apoſtolorum exemplo. In Exodo quippe legitur præcepiſſe Moyſi Dominus, ut Aaron & filios ejus ungeret quatenus ſacerdotio fungerentur: & Anacletus Papa, origine Græcus, qui à B. Petro fuit in presbyterum ordinatus, & poſtea in apoſtolatus* [illegible]

a *Conc. Lat. ca. 27.* b *Cap. 4. eo. tit. in 4. compil.* c *Sanctius, al. ſanius.* d *al. ſacerdotii Matth. 25.* e *vel cadunt, vet.* f *al. Brevienſ.* g *Al. Calanitenſem al. Talmen.* h *Patriarcha Conſtantinopolitano.* i *Ca. un. eo. tit. in 3. comp.* k *Brandiribaren. & rectius quàm Bracarenſis. agit n. hic de quodam Epiſcopo Græco: Bracarenſis epiſcopatus in Hiſpania eſt. al. Bramemben. al. Bramurb. al. Bratulenſ.*

a *In multis impreſſis adduntur hæc duo verba, ita faciat,* [illegible] *malè: nec ſunt in manuſcrip.* b *Matth. 25.* c *Eccl.* [illegible] d *2. Cor.* e *Pſalm. 24.* f *2. ad Tim.* [illegible] g [illegible] h *deſignantur.* i *Cant. 5.* k *al. ungitur al.* [illegible] l *1. Cor. 11.* m *Luc. 4.* n *al. ad evangelizandum.*

[...] ſaſſis, tradidit in ordinatione ſua, ungendos eſſe Epiſcopos, more Apoſtolorum & Moyſi, quia omnis ſanctificatio in Spiritu Sancto conſiſtit, cujus inviſibilis virtus ſancto chriſmati eſt permixta. Unde.]

Tractat de unctione Regum, & de differentiis in unctione inter Reges & Pontifices. Panor.

Vnde in veteri Teſtamento non ſolùm ungebatur ſacerdos, ſed etiam Rex & Propheta: ſicut in libr. Reg. *a* Dominus præcepit Heliæ. Vade & revertere in domum tuam per deſertum in Damaſcum: cumque perveneris illuc, unges Hazabel in Regem ſuper Syriam: & Iehu filium Namſi unges in Regem ſuper Iſrael. Heliſæum autem filium Saphat, qui eſt de Abel-meula, unges Prophetam pro te. Sed ubi Ieſus *b* Nazarenus (quem unxit Deus Spiritu Sancto, ſicut habetur in Actib. *c* Apoſt.) unctus eſt oleo *d* pietatis præ conſortibus ſuis: qui ſecundùm Apoſtolum eſt caput eccleſiæ, quæ eſt corpus ipſius: Principis unctio à capite ad brachium eſt tranſlata. Princeps ex tunc non ungatur in capite, ſed in brachio, ſive humero, vel in armo, in quibus Principatus congruè deſignatur: juxta illud, quod legitur *e*: Factus eſt Principatus ſuper humerum ejus, &c. Ad quod etiam ſignificandum, Samuel fecit poni armum ante Saul *f*, cui dederat locum in capite ante eos, qui fuerant invitati. In capite verò Pontificis ſacramentalis eſt delibutio *g* conſervata, quia perſonam capitis in Pontificali officio repræſentat. Refert autem inter Pontificis, & Principis unctionem: quia caput Pontificis chriſmate conſecratur, brachium verò Principis oleo delinitur: ut oſtendatur quanta ſit differentia inter auctoritatem Pontificis, & Principis poteſtatem.

Tractat de Chriſtianorum omnium unctione.

Quia verò Chriſtus fecit nos in ſanguine ſuo Deo noſtro regnum & ſacerdotes (propter quod *h* Apoſtolus *i* ait: Vos eſtis genus electum, regale ſacerdotium) idcirco in novo Teſtamento non ſolùm Reges & ſacerdotes unguntur, ſed etiam omnes Chriſtiani, bis ante baptiſmum, ſcilicet oleo benedicto: primùm in pectore, deinde inter ſcapulas: & bis poſt baptiſmum, ſcilicet chriſmate ſancto, primùm in vertice, demum in fronte. In pectore namque baptizandus inungitur, ut per *k* Sancti Spiritus donum abjiciat errorem & ignorantiam, & ſuſcipiat fidem rectam, quia *l* juſtus ex fide vivit. Inter ſcapulas, ut per Spiritus Sancti gratiam excutiat negligentiam & torporem, & bonam operationem exerceat: quia fides *m* ſine operibus mortua eſt: ut per fidei ſacramentum ſit munditia cogitationum in pectore, & per operis exercitium ſit fortitudo laborum. In ſcapulis, quatenus fides per dilectionem, ſecundùm Apoſtolum *n* operetur. In vertice verò baptizatus inungitur, ut ſit paratus omni petenti de fide reddere rationem: quia per caput intelligitur mens, juxta quod legitur *o*: Oculi ſapientis in capite ejus, cujus ſuperior pars eſt ratio, & inferior eſt ſenſualitas. Vnde bene per verticem, quæ eſt ſuperior pars capitis, intelligitur ratio, quæ eſt ſuperior pars mentis. In fronte ungitur baptizatus, ut liberè confiteatur, quod credit: quia corde *p* creditur ad juſtitiam, ore verò fit confeſſio ad ſalutem: memor ejus quod Dominus ait *q*: Qui me confeſſus fuerit coram hominibus, &c. Ante baptiſmum ergo ungitur oleo benedicto: & poſt baptiſmum chriſmate ſancto, quia chriſma ſoli competit Chriſtiano. Chriſtus *r* enim à chriſmate dicitur, vel potius à Chriſto dicitur chriſma: non ſecundùm nominis formam, ſed ſecundùm fidei rationem. A Chriſto verò Chriſtiani dicuntur, tanquam uncti deriventur ab uncto: ut omnes concurrant in odorem illius unguenti, cujus nomen oleum eſt effuſum.

Tractat de unctione chriſmatis poſt baptiſmum, quæ dicitur confirmatio.

Per frontis chriſmationem, manus impoſitio deſignatur: quæ alio nomine dicitur confirmatio: quia per eam Spiritus Sanctus ad augmentum datur & robur. Vnde cùm cæteras unctiones ſimplex ſacerdos, vel Presbyter valeat exhibere, hanc non niſi ſummus ſacerdos *a*, id eſt, Epiſcopus debet conferre: quia de ſolis Apoſtolis legitur (quorum vicarii ſunt Epiſcopi) quòd per manus impoſitionem Spiritum Sanctum dabant: quemadmodum actuum Apoſtolorum lectio manifeſtat. Cùm audiſſent, inquit *b*, Apoſtoli qui erant Hieroſolymis, quia recepiſſet Samaria verbum Dei, miſerunt ad eos Petrum & Ioannem: qui cùm veniſſent, oraverunt pro ipſis, ut acciperent Spiritum Sanctum: nondum enim in quenquam illorum venerat, ſed baptizati tantùm erant in nomine Domini Ieſu, tunc imponebant manus ſuper illos, & accipiebant Spiritum Sanctum: cujus adventus per unctionis miniſterium deſignatur: quia columba *c* in qua Spiritus Sanctus ſuper Chriſtum in baptiſmo deſcendit, ad veſperam in cataclyſmo *d* revertens, ramum retulit virentis olivæ, cujus utique ſacramentum David *e* Propheta prænoſcens, exhilarandam faciem in oleo prædicavit.

Tractat de conſecratione altaris. Abbas.

Vngitur præterea, ſecundùm eccleſiaſticum morem, cùm conſecratur altare, cùm dedicatur templum, cùm benedicitur calix, non ſolùm ex mandato legis divinæ, verumetiam exemplo beati Sylveſtri, qui cùm conſecrabat altare, illud chriſmate perungebat: præcepit enim *f* Dominus Moyſi, ut faceret oleum unctionis, de quo ungeret teſtimonii tabernaculum, & arcam teſtamenti, menſamque cum vaſis. Verùm unctionis ſacramentum *g* aliud quidem efficit, & figurat, tam in novo, quàm in veteri Teſtamento, unde non judaizat eccleſia, cùm unctionis celebrat ſacramentum, ſicut antiqui mentiuntur, qui neque ſcripturas, neque Dei novere virtutem. Monemus igitur ut illum in ordinandis Presbyteris, & conſecrandis Epiſcopis morem ſerves, & facias obſervari, quem Apoſtolica ſedes obſervat: [1 *& infrà.*] *h* Licet Romanus Pontifex non utatur baculo paſtorali: tum propter hiſtoriam, tum propter myſticam rationem: tu tamen ad ſimilitudinem aliorum Pontificum poteris eo uti.

[1 *Quæ diſponente Domino cunctorum fidelium mater eſt & magiſtra. Mittimus tibi per cardinalem prædictum Pontificalia ornamenta, caligas & Sandalia, amictum & Albam, cingulum & ſuccinctorium, oratorium & manipulum, tunicam & Dalmaticam, chirothecas & annulum, planetam & mithram. Pallium verò per dilect. fi. Io. capellanum n. antea miſeramus, &c.*]

DE SACRAMENTIS *i* non iterandis.

TITVLVS XVI.

CAP. I.

In ordinato in Subdiaconum ſine manuum impoſitione, & confirmato non chriſmatis, ſed olei unctione, non fiet iteratio, ſed ſupplebitur prætermiſſum.

a 3.Reg.19. b *al. Ieſus venit Na.&c.* c *Act.10.* d *deeſt* [illegible] *pietatis, in antiquis.* e *Eſa.9.* f *1.Reg.9.* g *al. delinitio: ſed recentibus literis: in cæteris delibutio.* h *Petrus deeſt in manuſcrip.* i *Apocal.1.1.Petr.2.* k *Hebr.10.* l *Abac.1.* m *Iac.2.* n *Gal.5.* o *Eccleſ.2.* p *Rom.10.* q *Matt.10. & Marc.8.* r *Aug. tract.133. ſuper Ioann.*

a *Epiſc. enim ordinarius eſt miniſter hujus ſacramenti. concil. Trid. ſeſſ.7. de confir.c.3.* b *Act.8.* c *Matth.3. Marc.1. Luc.3.* d *Gen.8.* e *Pſal.108.* f *Exod.30.* g *In C. Bar. aliud quidem efficit, & aliud figurat, &c.* h *Et licet.* i *In quibuſdam Cod. ita: de ſacramentis iterandis vel non. Vnus ita: De ſacramentis iterandis vel non iterandis.*

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN